। अथ षष्ठोऽष्टकः ।

(प्रथमोऽध्यायः ॥ वर्गाः 1-40)

(33) **12** (म.8, अनु.2)

ऋषिः पर्वतः काण्वः   छन्दः उष्णिक् 1-32, उष्णिक् (शंकुमती) 33   देवता इन्द्रः

य इन्द्र सोमपातमो मदः शविष्ठ चेतति । येना हंसि न्यत्रिणं तमीमहे ॥ 1 ॥
येना दशग्वमध्रिगुं वेपयन्तं स्वर्णरम् । येना समुद्रमाविथा तमीमहे ॥ 2 ॥
येन सिन्धुं महीरपो रथाँइव प्रचोदयः । पन्थामृतस्य यातवे तमीमहे ॥ 3 ॥
इमं स्तोममभिष्टये घृतं न पूतमद्रिवः । येना नु सद्य ओजसा ववक्षिथ ॥ 4 ॥
इमं जुषस्व गिर्वणः समुद्रइव पिन्वते । इन्द्र विश्वाभिरूतिभिर्ववक्षिथ ॥ 5 ॥
यो नो देवः परावतः सखित्वनाय मामहे । दिवो न वृष्टिं प्रथयन्ववक्षिथ ॥ 6 ॥
ववक्षुरस्य केतव उत वज्रो गभस्त्योः । यत्सूर्यो न रोदसी अवर्धयत् ॥ 7 ॥
यदि प्रवृद्ध सत्पते सहस्रं महिषाँ अघः । आदित्त इन्द्रियं महि प्र वावृधे ॥ 8 ॥
इन्द्रः सूर्यस्य रश्मिभिर्न्यर्शसानमोषति । अग्निर्वनेव सासहिः प्र वावृधे ॥ 9 ॥
इयं त ऋत्वियावती धीतिरेति नवीयसी । सपर्यन्ती पुरुप्रिया मिमीत इत् ॥ 10 ॥
गर्भो यज्ञस्य देवयुः क्रतुं पुनीत आनुषक् । स्तोमैरिन्द्रस्य वावृधे मिमीत इत् ॥ 11 ॥
सनिर्मित्रस्य पप्रथ इन्द्रः सोमस्य पीतये । प्राची वाशीव सुन्वते मिमीत इत् ॥ 12 ॥
यं विप्रा उक्थवाहसोऽभिप्रमन्दुरायवः । घृतं न पिप्य आसन्यृतस्य यत् ॥ 13 ॥
उत स्वराजे अदितिः स्तोममिन्द्राय जीजनत् । पुरुप्रशस्तमूतय ऋतस्य यत् ॥ 14 ॥
अभि वह्नय ऊतयेऽनूषत प्रशस्तये । न देव विव्रता हरी ऋतस्य यत् ॥ 15 ॥
यत्सोममिन्द्र विष्णवि यद्वा घ त्रित आप्त्ये । यद्वा मरुत्सु मन्दसे समिन्दुभिः ॥ 16 ॥
यद्वा शक्र परावति समुद्रे अधि मन्दसे । अस्माकमित्सुते रणा समिन्दुभिः ॥ 17 ॥
यद्वासि सुन्वतो वृधो यजमानस्य सत्पते । उक्थे वा यस्य रण्यसि समिन्दुभिः ॥ 18 ॥
देवंदेवं वोऽवस इन्द्रमिन्द्रं गृणीषणि । अधा यज्ञाय तुर्वणे व्यानशुः ॥ 19 ॥
यज्ञेभिर्यज्ञवाहसं सोमेभिः सोमपातमम् । होत्राभिरिन्द्रं वावृधुर्व्यानशुः ॥ 20 ॥
महीरस्य प्रणीतयः पूर्वीरुत प्रशस्तयः । विश्वा वसूनि दाशुषे व्यानशुः ॥ 21 ॥
इन्द्रं वृत्राय हन्तवे देवासो दधिरे पुरः । इन्द्रं वाणीरनूषता समोजसे ॥ 22 ॥
महान्तं महिना वयं स्तोमेभिर्हवनश्रुतम् । अर्कैरभि प्र णोनुमः समोजसे ॥ 23 ॥
न यं विविक्तो रोदसी नान्तरिक्षाणि वज्रिणम् । अमादिदस्य तित्विषे समोजसः ॥ 24 ॥
यदिन्द्र पृतनाज्ये देवास्त्वा दधिरे पुरः । आदित्ते हर्यता हरी ववक्षतुः ॥ 25 ॥
यदा वृत्रं नदीवृतं शवसा वज्रिन्नवधीः । आदित्ते हर्यता हरी ववक्षतुः ॥ 26 ॥
यदा ते विष्णुरोजसा त्रीणि पदा विचक्रमे । आदित्ते हर्यता हरी ववक्षतुः ॥ 27 ॥

य॒दा ते॑ हर्य॒ता हरी॑ वावृ॒धाते॑ दि॒वेदि॑वे । आदित्ते॒ विश्वा॒ भुव॑नानि येमिरे ॥ 28 ॥

य॒दा ते॒ मारु॑ती॒र्विश॒स्तुभ्य॑मिन्द्र नियेमि॒रे । आदित्ते॒ विश्वा॒ भुव॑नानि येमिरे ॥ 29 ॥

य॒दा सूर्य॑म॒मुं दि॒वि शु॒क्रं ज्योति॒रधा॑रयः । आदित्ते॒ विश्वा॒ भुव॑नानि येमिरे ॥ 30 ॥

इ॒मां त॑ इन्द्र सुष्टु॒तिं विप्र॑ इयर्ति धी॒तिभिः॑ । जा॒मिं प॒देव॒ पिप्र॑तीं॒ प्राध्व॒रे ॥ 31 ॥

यद॑स्य॒ धाम॑नि प्रि॒ये स॑मीची॒नासो॒ अस्व॑रन् । नाभा॑ य॒ज्ञस्य॑ दो॒हना॒ प्राध्व॒रे ॥ 32 ॥

सु॒वीर्यं॒ स्वश्व्यं॑ सु॒गव्य॑मिन्द्र दद्धि नः । होते॑व पू॒र्वचि॑त्तये॒ प्राध्व॒रे ॥ 33 ॥

(33) **13** (म.8, अनु॒.3)

ऋषिः नारदः काण्वः | छन्दः उष्णिक् | देवता इन्द्रः

इन्द्रः॑ सु॒तेषु॒ सोमे॑षु॒ क्रतुं॑ पुनीत उ॒क्थ्य॑म् । वि॒दे वृ॒धस्य॒ दक्ष॑सो म॒हान्हि षः ॥ 1 ॥

स प्र॑थ॒मे व्यो॑मनि दे॒वानां॒ सद॑ने वृ॒धः । सु॒पा॒रः सु॒श्रव॑स्तमः॒ सम॑प्सु॒जित् ॥ 2 ॥

तम॑ह्वे॒ वाज॑सातय॒ इन्द्रं॒ भरा॑य शु॒ष्मिण॑म् । भवा॑ नः सु॒म्ने अन्त॑मः॒ सखा॑ वृ॒धे ॥ 3 ॥

इ॒यं त॑ इन्द्र गिर्वणो रा॒तिः क्ष॑रति सुन्व॒तः । म॒न्दा॒नो अ॒स्य ब॒र्हिषो॒ वि रा॑जसि ॥ 4 ॥

नू॒नं तदि॑न्द्र दद्धि नो॒ यत्त्वा॑ सु॒न्वन्त॒ ईम॑हे । र॒यिं न॑श्चि॒त्रमा भ॑रा स्व॒र्विद॑म् ॥ 5 ॥

स्तो॒ता यत्ते॒ विच॑र्षणिरतिप्रश॒र्धय॒द्गिरः॑ । व॒या इ॒वानु॑ रोहते जु॒षन्त॒ यत् ॥ 6 ॥

प्र॒त्न॒वज्ज॑नया॒ गिरः॑ शृणु॒धी ज॑रि॒तुर्हव॑म् । मदे॑मदे ववक्षिथा सु॒कृत्व॑ने ॥ 7 ॥

क्रीळ॑न्त्यस्य सू॒नृता॒ आपो॒ न प्र॒वता॑ य॒तीः । अ॒या धि॒या य उ॒च्यते॒ पति॑र्दि॒वः ॥ 8 ॥

उ॒तो पति॒र्य उ॒च्यते॑ कृष्टी॒नामेक॒ इद्व॒शी । न॒मो॒वृ॒धैर॑व॒स्युभिः॑ सु॒ते र॑ण ॥ 9 ॥

स्तु॒हि श्रु॒तं वि॑प॒श्चितं॒ हरी॒ यस्य॑ प्रस॒क्षिणा॑ । गन्ता॑रा दा॒शुषो॑ गृ॒हं न॑म॒स्विनः॑ ॥ 10 ॥

तू॒तु॒जा॒नो म॑हेम॒तेऽश्वे॑भिः प्रुषि॒तप्सु॑भिः । आ या॑हि य॒ज्ञमा॒शुभिः॒ शमिद्धि ते॑ ॥ 11 ॥

इन्द्र॑ शविष्ठ सत्पते र॒यिं गृ॒णत्सु॑ धारय । श्रवः॑ सू॒रिभ्यो॑ अ॒मृतं॑ वसुत्व॒नम् ॥ 12 ॥

हवे॑ त्वा॒ सूर॒ उदि॑ते॒ हवे॑ म॒ध्यंदि॑ने दि॒वः । जु॒षा॒ण इ॑न्द्र॒ सप्ति॑भिर्न॒ आ ग॑हि ॥ 13 ॥

आ तू ग॑हि॒ प्र तु द्र॑व॒ मत्स्वा॑ सु॒तस्य॒ गोम॑तः । तन्तुं॑ तनुष्व पू॒र्व्यं यथा॑ वि॒दे ॥ 14 ॥

यच्छ॒क्रासि॑ परा॒वति॒ यद॑र्वा॒वति॑ वृत्रहन् । यद्वा॑ समु॒द्रे अन्ध॑सोऽवि॒तेद॑सि ॥ 15 ॥

इन्द्रं॑ वर्धन्तु नो॒ गिर॒ इन्द्रं॑ सु॒तास॒ इन्द॑वः । इन्द्रे॑ ह॒विष्म॑ती॒र्विशो॑ अरा॒णिषुः॑ ॥ 16 ॥

तमिद्विप्रा॑ अव॒स्यवः॑ प्र॒वत्व॑तीभिरू॒तिभिः॑ । इन्द्रं॑ क्षो॒णीर॑वर्धयन्व॒या इ॑व ॥ 17 ॥

त्रिक॑द्रुकेषु॒ चेत॑नं दे॒वासो॑ य॒ज्ञम॑त्नत । तमिद्व॑र्धन्तु नो॒ गिरः॑ स॒दावृ॑धम् ॥ 18 ॥

स्तो॒ता यत्ते॒ अनु॑व्रत उ॒क्थान्यृ॑तु॒था द॒धे । शुचिः॑ पाव॒क उ॑च्यते॒ सो अद्भु॑तः ॥ 19 ॥

तदि॒द्रु॒द्रस्य॑ चेतति य॒ह्वं प्र॒त्नेषु॒ धाम॑सु । मनो॒ यत्रा॒ वि तद्द॒धुर्विचे॑तसः ॥ 20 ॥

यदि॑ मे स॒ख्यमा॒वर॑ इ॒मस्य॑ पा॒ह्यन्ध॑सः । येन॒ विश्वा॒ अति॒ द्विषो॒ अता॑रिम ॥ 21 ॥

कु॒दा त॑ इन्द्र गिर्वणः स्तो॒ता भ॑वाति॒ शंत॑मः । कु॒दा नो॒ गव्ये॒ अश्व्ये॒ वसौ॑ दधः ॥ 22 ॥

उत ते सुष्टुता हरी वृषणा वहतो रथम् | अजुर्यस्य मदिन्तमं यमीमहे || 23 ||
तमीमहे पुरुष्टुतं यह्वं प्रत्नाभिरूतिभिः | नि बर्हिषि प्रिये सदुदध द्विता || 24 ||
वर्धस्वा सु पुरुष्टुत ऋषिष्टुताभिरूतिभिः | धुक्षस्व पिप्युषीमिषमवा च नः || 25 ||
इन्द्र त्वमवितेदसीत्था स्तुवतो अद्रिवः | ऋतादियर्मि ते धियं मनोयुजम् || 26 ||
इह त्या सधमाद्या युजानः सोमपीतये | हरी इन्द्र प्रतद्वसू अभि स्वर || 27 ||
अभि स्वरन्तु ये तव रुद्रासः सक्षत श्रियम् | उतो मरुत्वतीर्विशो अभि प्रयः || 28 ||
इमा अस्य प्रतूर्तयः पदं जुषन्त यद्दिवि | नाभा यज्ञस्य सं दधुर्यथा विदे || 29 ||
अयं दीर्घाय चक्षसे प्राचि प्रयत्यध्वरे | मिमीते यज्ञमानुषग्विचक्ष्य || 30 ||
वृषायमिन्द्र ते रथ उतो ते वृषणा हरी | वृषा त्वं शतक्रतो वृषा हवः || 31 ||
वृषा ग्रावा वृषा मदो वृषा सोमो अयं सुतः | वृषा यज्ञो यमिन्वसि वृषा हवः || 32 ||
वृषा त्वा वृषणं हुवे वज्रिञ्चित्राभिरूतिभिः | वावन्थ हि प्रतिष्टुतिं वृषा हवः || 33 ||

(15) **14** (म.8, अनु.3)

ऋषिः गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ — छन्दः गायत्री — देवता इन्द्रः

यदिन्द्राहं यथात्वमीशीय वस्व एक इत् | स्तोता मे गोषखा स्यात् || 1 ||
शिक्षेयमस्मै दित्सेयं शचीपते मनीषिणे | यदहं गोपतिः स्याम् || 2 ||
धेनुष्ट इन्द्र सूनृता यजमानाय सुन्वते | गामश्वं पिप्युषी दुहे || 3 ||
न ते वर्तास्ति राधस इन्द्र देवो न मर्त्यः | यद्दित्ससि स्तुतो मघम् || 4 ||
यज्ञ इन्द्रमवर्धयद्यद्भूमिं व्यवर्तयत् | चक्राण ओपशं दिवि || 5 ||
वावृधानस्य ते वयं विश्वा धनानि जिग्युषः | ऊतिमिन्द्रा वृणीमहे || 6 ||
व्यन्तरिक्षमतिरन्मदे सोमस्य रोचना | इन्द्रो यदभिनद्वलम् || 7 ||
उद्गा आजदङ्गिरोभ्य आविष्कृण्वन्गुहा सतीः | अर्वाञ्चं नुनुदे वलम् || 8 ||
इन्द्रेण रोचना दिवो दृळ्हानि दृंहितानि च | स्थिराणि न पराणुदे || 9 ||
अपामूर्मिर्मदन्निव स्तोम इन्द्राजिरायते | वि ते मदा अराजिषुः || 10 ||
त्वं हि स्तोमवर्धन इन्द्रास्युक्थवर्धनः | स्तोतॄणामुत भद्रकृत् || 11 ||
इन्द्रमित्केशिना हरी सोमपेयाय वक्षतः | उप यज्ञं सुराधसम् || 12 ||
अपां फेनेन नमुचेः शिर इन्द्रोदवर्तयः | विश्वा यदजयः स्पृधः || 13 ||
मायाभिरुत्सिसृप्सत इन्द्र द्यामारुरुक्षतः | अव दस्यूँरधूनुथाः || 14 ||
असुन्वामिन्द्र संसदं विषूचीं व्यनाशयः | सोमपा उत्तरो भवन् || 15 ||

(13) **15** (म.8, अनु.3)

ऋषिः गोषूक्त्यश्वसूक्तिनौ काण्वायनौ   छन्दः उष्णिक्   देवता इन्द्रः

तम्व॒भि प्र गा॑यत पुरुहू॒तं पु॑रुष्टु॒तम् । इन्द्रं॑ गी॒र्भिस्त॑वि॒षमा वि॑वासत ॥ 1 ॥
यस्य॑ द्वि॒बर्ह॑सो बृहत्सहो॑ दा॒धार॒ रोद॑सी । गि॒रीँरज्राँ॑ अ॒पः स्व॑र्वृषत्व॒ना ॥ 2 ॥
स रा॑जसि पुरुष्टुतँ॒ एको॑ वृ॒त्राणि॑ जिघ्नसे । इन्द्र॒ जैत्रा॑ श्रव॒स्या॑ च॒ यन्त॑वे ॥ 3 ॥
तं ते॒ मदं॑ गृणीमसि॒ वृष॑णं पृ॒त्सु सा॑स॒हिम् । उ॒ लो॒क॒कृ॒त्नुम॑द्रिवो हरि॒श्रिय॑म् ॥ 4 ॥
येन॒ ज्योतीं॑ष्या॒यवे॒ मन॑वे च वि॒वेदि॑थ । म॒न्दा॒नो अ॒स्य ब॒र्हिषो॒ वि रा॑जसि ॥ 5 ॥
तद॒द्या चि॑त्त उ॒क्थिनोऽनु॑ ष्टुवन्ति पू॒र्वथा॑ । वृष॑पत्नीर॒पो ज॑या दि॒वेदि॑वे ॥ 6 ॥
तव॒ त्यदि॑न्द्रि॒यं बृ॒हत्तव॒ शुष्म॑मु॒त क्रतु॑म् । वज्रं॑ शिशाति धि॒षणा॒ वरे॑ण्यम् ॥ 7 ॥
तव॒ द्यौरि॑न्द्र॒ पौंस्यं॑ पृथि॒वी व॑र्धति॒ श्रवः॑ । त्वामा॒पः पर्व॑तासश्च हिन्विरे ॥ 8 ॥
त्वां विष्णु॑र्बृ॒हन्क्षयो॑ मि॒त्रो गृ॑णाति॒ वरु॑णः । त्वां शर्धो॑ मद॒त्यनु॒ मारु॑तम् ॥ 9 ॥
त्वं वृषा॒ जना॑नां॒ मंहि॑ष्ठ इन्द्र जज्ञिषे । स॒त्रा विश्वा॑ स्वप॒त्यानि॑ दधिषे ॥ 10 ॥
स॒त्रा त्वं पु॑रुष्टुतँ॒ एको॑ वृ॒त्राणि॑ तोशसे । नान्य इन्द्रा॒त्कर॑णं॒ भूय॑ इन्वति ॥ 11 ॥
यदि॑न्द्र मन्म॒शस्त्वा॒ नाना॒ हव॑न्त उ॒तये॑ । अ॒स्माके॑भि॒र्नृभि॒रत्रा॒ स्व॑र्जय ॥ 12 ॥
अरं॒ क्षया॑य नो म॒हे विश्वा॑ रू॒पाण्या॑वि॒शन् । इन्द्रं॒ जैत्रा॑य हर्षया॒ शची॒पति॑म् ॥ 13 ॥

(12) **16** (म.8, अनु.3)

ऋषिः इरिम्बिठिः काण्वः   छन्दः गायत्री   देवता इन्द्रः

प्र स॒म्राजं॑ चर्षणी॒नामिन्द्रं॑ स्तोता॒ नव्यं॑ गी॒र्भिः । नरं॑ नृ॒षाहं॒ मंहि॑ष्ठम् ॥ 1 ॥
यस्मि॑न्नु॒क्थानि॒ रण्य॑न्ति॒ विश्वा॑नि च श्रव॒स्या॑ । अ॒पामवो॒ न स॑मु॒द्रे ॥ 2 ॥
तं सु॑ष्टु॒त्या वि॑वासे ज्येष्ठ॒राजं॒ भरे॑ कृ॒त्नुम् । म॒हो वा॒जिनं॑ स॒निभ्यः॑ ॥ 3 ॥
यस्यानू॑ना गभी॒रा मदा॑ उ॒रव॒स्तरु॑त्राः । ह॒र्षु॒मन्तः॒ शूर॑सातौ ॥ 4 ॥
तमिद्धने॑षु हि॒तेष्व॑धिवा॒काय॑ हवन्ते । येषा॒मिन्द्र॒स्ते ज॑यन्ति ॥ 5 ॥
तमिच्च्यौ॒त्नैरार्य॑न्ति॒ तं कृ॒तेभि॑श्चर्ष॒णयः॑ । ए॒ष इन्द्रो॑ वरिव॒स्कृत् ॥ 6 ॥
इन्द्रो॑ ब्र॒ह्मेन्द्र॒ ऋषि॒रिन्द्रः॑ पु॒रू पु॑रुहू॒तः । म॒हान्म॒हीभिः॒ शची॑भिः ॥ 7 ॥
स स्तोम्यः॒ स हव्यः॑ स॒त्यः सत्वा॑ तुविकू॒र्मिः । एक॑श्चि॒त्सन्न॒भिभू॑तिः ॥ 8 ॥
तम॒र्केभि॒स्तं साम॑भि॒स्तं गा॑य॒त्रैश्च॑र्ष॒णयः॑ । इन्द्रं॑ वर्धन्ति क्षि॒तयः॑ ॥ 9 ॥
प्र॒णे॒तारं॒ वस्यो॒ अच्छा॒ कर्ता॑रं॒ ज्योतिः॑ स॒मत्सु॑ । सा॒स॒ह्वांसं॑ यु॒धामित्रा॑न् ॥ 10 ॥
स नः॒ पप्रिः॑ पारयति स्व॒स्ति ना॒वा पु॑रुहू॒तः । इन्द्रो॒ विश्वा॒ अति॒ द्विषः॑ ॥ 11 ॥
स त्वं न॑ इन्द्र॒ वाजे॑भिर्दश॒स्या च॑ गातु॒या च॑ । अच्छा॑ च नः सु॒म्नं ने॑षि ॥ 12 ॥

(15) **17** (म.8, अनु.3)

ऋषिः इरिम्बिठिः काण्वः   छन्दः गायत्री **1-13,** बृहती **14,** सतोबृहती **15**   देवता इन्द्रः

आ या॑हि सुषु॒मा हि त॒ इन्द्र॒ सोमं॒ पिबा॑ इ॒मम् । एदं ब॒र्हिः स॑दो॒ मम॑ ॥ 1 ॥

आ त्वा ब्रह्मयुजा हरी वहतामिन्द्र केशिना | उप ब्रह्माणि नः शृणु || 2 ||
ब्रह्माणस्त्वा वयं युजा सोमपामिन्द्र सोमिनः | सुतावन्तो हवामहे || 3 ||
आ नो याहि सुतावतोऽस्माकं सुष्टुतीरुप | पिबा सु शिप्रिन्नन्धसः || 4 ||
आ ते सिञ्चामि कुक्ष्योरनु गात्रा वि धावतु | गृभाय जिह्वया मधु || 5 ||
स्वादुष्टे अस्तु संसुदे मधुमान्तन्वे३ तव | सोमः शमस्तु ते हृदे || 6 ||
अयमु त्वा विचर्षणे जनीरिवाभि संवृतः | प्र सोम इन्द्र सर्पतु || 7 ||
तुविग्रीवो वपोदरः सुबाहुरन्धसो मदे | इन्द्रो वृत्राणि जिघ्नते || 8 ||
इन्द्र प्रेहि पुरस्त्वं विश्वस्येशान ओजसा | वृत्राणि वृत्रहञ्जहि || 9 ||
दीर्घस्ते अस्त्वङ्कुशो येना वसु प्रयच्छसि | यजमानाय सुन्वते || 10 ||
अयं त इन्द्र सोमो निपूतो अधि बर्हिषि | एहीमस्य द्रवा पिब || 11 ||
शाचिगो शाचिपूजनायं रणाय ते सुतः | आखण्डल प्र हूयसे || 12 ||
यस्ते शृङ्गवृषो नपात्प्रणपात्कुण्डपाय्यः | न्यस्मिन्दध्र आ मनः || 13 ||
वास्तोष्पते ध्रुवा स्थूणांसत्रं सोम्यानाम् |
द्रप्सो भेत्ता पुरां शश्वतीनामिन्द्रो मुनीनां सखा || 14 ||
पृदाकुसानुर्यजतो गवेषण एकः सन्नभि भूयसः |
भूर्णिमश्वं नयत्तुजा पुरो गृभेन्द्रं सोमस्य पीतये || 15 ||

(22) **18** (म.8, अनु.3)

ऋषिः इरिम्बिठिः काण्वः छन्दः उष्णिक् देवता आदित्याः **1-7,10-22,** अश्विनौ **8,** अग्निसूर्यानिलाः **9**

इदं ह नूनमेषां सुम्नं भिक्षेत मर्त्यः | आदित्यानामपूर्व्यं सवीमनि || 1 ||
अनर्वाणो ह्येषां पन्था आदित्यानाम् | अदब्धाः सन्ति पायवः सुगेवृधः || 2 ||
तत्सु नः सविता भगो वरुणो मित्रो अर्यमा | शर्म यच्छन्तु सप्रथो यदीमहे || 3 ||
देवेभिर्देव्यदितेऽरिष्टभर्मन्ना गहि | स्मत्सूरिभिः पुरुप्रिये सुशर्मभिः || 4 ||
ते हि पुत्रासो अदितेर्विदुर्द्वेषांसि योतवे | अंहोश्चिदुरुचक्रयोऽनेहसः || 5 ||
अदितिर्नो दिवा पशुमदितिर्नक्तमद्वयाः | अदितिः पात्वंहसः सदावृधा || 6 ||
उत स्या नो दिवा मतिरदितिरूत्या गमत् | सा शंताति मयस्करदप स्रिधः || 7 ||
उत त्या दैव्या भिषजा शं नः करतो अश्विना | युयुयातामितो रपो अप स्रिधः || 8 ||
शमग्निरग्निभिः करच्छं नस्तपतु सूर्यः | शं वातो वात्वरपा अप स्रिधः || 9 ||
अपामीवामप स्रिधमप सेधत दुर्मतिम् | आदित्यासो युयोतना नो अंहसः || 10 ||
युयोता शरुमस्मदाँ आदित्यास उतामतिम् | ऋधग्द्वेषः कृणुत विश्ववेदसः || 11 ||
तत्सु नः शर्म यच्छतादित्या यन्मुमोचति | एनस्वन्तं चिदेनसः सुदानवः || 12 ||
यो नः कश्चिद्रिरिक्षति रक्षस्त्वेन मर्त्यः | स्वैः ष एवै रिरिषीष्ट युर्जनः || 13 ||
समित्तमघमश्नवद्दुःशंसं मर्त्यं रिपुम् | यो अस्मत्रा दुर्हणावाँ उप द्वयुः || 14 ||
पाकत्रा स्थन देवा हृत्सु जानीथ मर्त्यम् | उप द्वयुं चाद्वयुं च वसवः || 15 ||

आ शर्म॒ पर्व॑ताना॒मोतापां॑ वृ॑णीमहे | द्यावा॑क्षामा॒रे अ॒स्मद्रप॑स्कृतम् ॥ 16 ॥
ते नो॑ भ॒द्रेण॒ शर्म॑णा यु॒ष्माकं॑ ना॒वा व॑सवः | अति॒ विश्वा॑नि दुरि॒ता पि॑पर्तन ॥ 17 ॥
तु॒चे तना॑य॒ तत्सु नो॒ द्राघी॑य॒ आयु॑र्जी॒वसे॑ | आदि॑त्यासः सुमहसः कृ॒णोत॑न ॥ 18 ॥
य॒ज्ञो ही॒ळो वो॒ अन्त॑र॒ आदि॑त्या॒ अस्ति॑ मृ॒ळत॑। यु॒ष्मे इद्वो॒ अपि॑ ष्मसि स॒जात्ये॑ ॥ 19 ॥
बृ॒हद्वरू॑थं म॒रुतां॑ दे॒वं त्रा॒तार॑मश्विना | मि॒त्रमी॑महे॒ वरु॑णं स्व॒स्तये॑ ॥ 20 ॥
अ॒ने॒हो मि॑त्रार्यमन्नृवद्वरुण॒ शंस्य॑म् | त्रि॒वरू॑थं मरुतो यन्त नश्छ॒र्दिः ॥ 21 ॥
ये चि॒द्धि मृ॒त्युब॑न्धव॒ आदि॑त्या॒ मन॑वः स्मसि॑ | प्र सू न॒ आयु॑र्जी॒वसे॑ तिरेतन ॥ 22 ॥

(37) **19** (म.8, अनु.3)

ऋषिः सोभरिः काण्वः छन्दः ककुप् **1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,23,25,28,30,32,36,**
सतोबृहती **2,4,6,8,10,12,14,16,18,20,22,24,26,29,31,33,35,** द्विपदा विराट् **27,** उष्णिक् **34,**
पङ्क्तिः **37** देवता अग्निः **1-33,** आदित्याः **34-35,** त्रसदस्युः पौरुकुत्स्यः **36-37**

तं गू॑र्धया॒ स्व॑र्णरं दे॒वासो॑ दे॒वम॑र॒तिं द॑धन्विरे | दे॒व॒त्रा ह॒व्यमोहि॑रे ॥ 1 ॥
विभू॑तरातिं विप्र चि॒त्रशो॑चिषम॒ग्निमी॑ळिष्व य॒न्तुर॑म् |
अ॒स्य मेध॑स्य सो॒म्यस्य॑ सोभरे॒ प्रेम॑ध्व॒राय॒ पूर्व्य॑म् ॥ 2 ॥
यजि॑ष्ठं त्वा ववृमहे दे॒वं दे॑व॒त्रा होता॑र॒मम॑र्त्यम् | अ॒स्य य॒ज्ञस्य॑ सु॒क्रतु॑म् ॥ 3 ॥
ऊ॒र्जो नपा॑तं सु॒भगं॑ सु॒दीदि॑तिम॒ग्निं श्रेष्ठ॑शोचिषम् |
स नो॑ मि॒त्रस्य॒ वरु॑णस्य॒ सो अ॒पामा सु॒म्नं य॑क्षते दि॒वि ॥ 4 ॥
यः स॒मिधा॒ य आहु॑ती॒ यो वेदे॑न द॒दाश॒ मर्तो॑ अ॒ग्नये॑ | यो नम॑सा स्वध्व॒रः ॥ 5 ॥
तस्येदर्व॑न्तो रंहयन्त आ॒शव॒स्तस्य॑ द्यु॒म्नित॑मं॒ यशः॑ |
न तमंहो॑ दे॒वकृ॑तं॒ कुत॑श्च॒न न मर्त्य॑कृतं नशत् ॥ 6 ॥
स्व॒ग्नयो॑ वो अ॒ग्निभिः॑ स्याम॑ सूनो सहस ऊर्जां पते | सु॒वीर॒स्त्वम॑स्म॒युः ॥ 7 ॥
प्र॒शंस॑माना॒ अति॑थि॒र्न मि॒त्रियो॒ऽग्नी रथो॒ न वेद्यः॑ |
त्वे क्षेमा॑सो॒ अपि॑ सन्ति सा॒धव॒स्त्वं राजा॑ र॒यीणा॑म् ॥ 8 ॥
सो अ॒द्धा दा॒श्व॑ध्व॒रोऽग्ने॒ मर्तः॑ सुभग॒ स प्र॒शंस्यः॑ | स धी॒भिर॑स्तु॒ सनि॑ता ॥ 9 ॥
यस्य॒ त्वमू॒र्ध्वो अ॑ध्व॒राय॒ तिष्ठ॑सि क्ष॒यद्वी॑रः॒ स सा॑धते |
सो अर्व॑द्भिः॒ सनि॑ता॒ स वि॑प॒न्युभिः॒ स शूरैः॒ सनि॑ता कृ॒तम् ॥ 10 ॥
यस्या॒ग्निर्वपु॑र्गृ॒हे स्तोमं॒ चनो॒ दधी॑त वि॒श्ववा॑र्यः | ह॒व्या वा॒ वेवि॑ष॒द्विषः॑ ॥ 11 ॥
विप्र॑स्य वा स्तुव॒तः स॑हसो यहो म॒क्षूत॑मस्य रा॒तिषु॑ |
अ॒वोदे॑वमु॒परि॑मर्त्यं कृधि॒ वसो॑ विवि॒दुषो॒ वचः॑ ॥ 12 ॥
यो अ॒ग्निं ह॒व्यदा॑तिभि॒र्नमो॑भिर्वा सु॒दक्ष॑मा॒विवा॑सति | गि॒रा वा॑जि॒रशो॑चिषम् ॥ 13 ॥
स॒मिधा॒ यो निशि॑ती॒ दाश॒ददि॑तिं॒ धाम॑भिरस्य॒ मर्त्यः॑ |
विश्वेत्स धी॒भिः सु॒भगो॒ जनाँ॒ अति॑ द्यु॒म्नैरु॒द्नइ॑व तारिषत् ॥ 14 ॥

तदग्ने द्युम्नमा भर यत्सासहत्सदने कं चिदत्रिणम् । मन्युं जनस्य दूढ्यः ॥ 15 ॥
येन चष्टे वरुणो मित्रो अर्यमा येन नासत्या भगः ।
वयं तत्ते शवसा गातुवित्तमा इन्द्रत्वोता विधेमहि ॥ 16 ॥
ते घेदग्ने स्वाध्यो३ ये त्वा विप्र निदधिरे नृचक्षसम् । विप्रासो देव सुक्रतुम् ॥ 17 ॥
त इद्वेदिं सुभग त आहुतिं ते सोतुं चक्रिरे दिवि ।
त इद्वाजेभिर्जिग्युर्महद्धनं ये त्वे कामं न्येरिरे ॥ 18 ॥
भद्रो नो अग्निराहुतो भद्रा रातिः सुभग भद्रो अध्वरः । भद्रा उत प्रशस्तयः ॥ 19 ॥
भद्रं मनः कृणुष्व वृत्रतूर्ये येना समत्सु सासहः ।
अव स्थिरा तनुहि भूरि शर्धतां वनेमा ते अभिष्टिभिः ॥ 20 ॥
ईळे गिरा मनुर्हितं यं देवा दूतमरतिं न्येरिरे । यजिष्ठं हव्यवाहनम् ॥ 21 ॥
तिग्मजम्भाय तरुणाय राजते प्रयो गायस्यग्नये ।
यः पिंशते सूनृताभिः सुवीर्यमग्निर्घृतेभिराहुतः ॥ 22 ॥
यदी घृतेभिराहुतो वाशीमग्निर्भरत उच्चाव च । असुरइव निर्णिजम् ॥ 23 ॥
यो हव्यान्यैरयता मनुर्हितो देव आसा सुगन्धिना ।
विवासते वार्याणि स्वध्वरो होता देवो अमर्त्यः ॥ 24 ॥
यदग्ने मर्त्यस्त्वं स्यामहं मित्रमहो अमर्त्यः । सहसः सूनवाहुत ॥ 25 ॥
न त्वा रासीयाभिशस्तये वसो न पापत्वाय सन्त्य ।
न मे स्तोतामतीवा न दुर्हितः स्यादग्ने न पापया ॥ 26 ॥
पितुर्न पुत्रः सुभृतो दुरोण आ देवाँ एतु प्र णो हविः ॥ 27 ॥
तवाहमग्न ऊतिभिर्नेदिष्ठाभिः सचेय जोषमा वसो । सदा देवस्य मर्त्यः ॥ 28 ॥
तव क्रत्वा सनेयं तव रातिभिरग्ने तव प्रशस्तिभिः ।
त्वामिदाहुः प्रमतिं वसो ममाग्ने हर्षस्व दातवे ॥ 29 ॥
प्र सो अग्ने तवोतिभिः सुवीराभिस्तिरते वाजभर्मभिः । यस्य त्वं सख्यमावरः ॥ 30 ॥
तव द्रप्सो नीलवान्वाश ऋत्विय इन्धानः सिष्णवा ददे ।
त्वं महीनामुषसामसि प्रियः क्षपो वस्तुषु राजसि ॥ 31 ॥
तमागन्म सोभरयः सहस्रमुष्कं स्वभिष्टिमवसे । सम्राजं त्रासदस्यवम् ॥ 32 ॥
यस्य ते अग्ने अन्ये अग्नय उपक्षितो वयाइव ।
विपो न द्युम्ना नि युवे जनानां तव क्षत्राणि वर्धयन् ॥ 33 ॥
यमादित्यासो अद्रुहः पारं नयथ मर्त्यम् । मघोनां विश्वेषां सुदानवः ॥ 34 ॥
यूयं राजानः कं चिच्चर्षणीसहः क्षयन्तं मानुषाँ अनु ।
वयं ते वो वरुण मित्रार्यमन्त्स्यामेदृतस्य रथ्यः ॥ 35 ॥
अदान्मे पौरुकुत्स्यः पञ्चाशतं त्रसदस्युर्वधूनाम् । मंहिष्ठो अर्यः सत्पतिः ॥ 36 ॥

उ॒त मे॑ प्र॒यियो॑र्व॒यियोः॑ सु॒वास्त्वा॒ अधि॒ तुग्व॑नि ।
ति॒सॄ॒णां स॑प्त॒तीनां॑ श्या॒वः प्र॑णे॒ता भु॑व॒द्वसु॒र्दिया॑नां॒ पतिः॑ ॥ 37 ॥

ऋषिः सोभरिः काण्वः छन्दः ककुप् **1,3,5,7,9,11,13,15,17,19,21,23,25,**
सतोबृहती **2,4,6,8,10,12,16,18,20,22,24,26,** सतोबृहती (सतोविराट्) **14** देवता मरुतः

आ ग॑न्ता॒ मा रि॑षण्यत॒ प्रस्था॑वानो॒ माप॑ स्थाता समन्यवः । स्थि॒रा चि॑न्नमयिष्णवः ॥ **1** ॥
वी॒ळु॒प॒विभि॑र्मरुत ऋभुक्षण॒ आ रु॑द्रासः सुदी॒तिभिः॑ ।
इ॒षा नो॑ अ॒द्या ग॑ता पुरुस्पृहो य॒ज्ञमा सो॑भरी॒यवः॑ ॥ **2** ॥
वि॒द्मा हि रु॒द्रिया॑णां॒ शुष्म॑मु॒ग्रं म॒रुतां॒ शिमी॑वताम् । विष्णो॑रे॒षस्य॑ मी॒ळ्हुषा॑म् ॥ **3** ॥
वि द्वी॒पानि॒ पाप॑त॒न्तिष्ठ॑द्दु॒च्छुनो॒भे यु॑जन्त॒ रोद॑सी ।
प्र धन्वा॑न्यैरत शुभ्रखादयो॒ यदेज॑थ स्वभानवः ॥ **4** ॥
अच्यु॑ता चिद्वो॒ अज्म॒न्ना नान॑दति॒ पर्व॑तासो॒ वन॒स्पतिः॑ । भूमि॒र्यामे॑षु रेजते ॥ **5** ॥
अमा॑य वो मरुतो॒ यात॑वे॒ द्यौर्जिही॑त॒ उत्त॑रा बृ॒हत् ।
यत्रा॒ नरो॒ देदि॑शते त॒नूष्वा त्वक्षां॑सि बा॒ह्वो॑जसः ॥ **6** ॥
स्व॒धामनु॒ श्रियं॒ नरो॒ महि॑ त्वे॒षा अम॑वन्तो॒ वृष॑प्सवः । वह॑न्ते॒ अह्रु॑तप्सवः ॥ **7** ॥
गोभि॑र्वा॒णो अ॑ज्यते॒ सोभ॑रीणां॒ रथे॒ कोशे॑ हिर॒ण्यये॑ ।
गोब॑न्धवः सुजा॒तास॑ इ॒षे भु॒जे म॒हान्तो॑ नः॒ स्पर॑से॒ नु ॥ **8** ॥
प्रति॑ वो वृषदञ्जयो॒ वृष्णे॒ शर्धा॑य॒ मारु॑ताय भरध्वम् । ह॒व्या वृष॑प्रयाव्णे ॥ **9** ॥
वृ॒ष॒ण॒श्वेन॑ मरुतो॒ वृष॑प्सुना॒ रथे॑न॒ वृष॑नाभिना ।
आ श्ये॒नासो॒ न प॒क्षिणो॒ वृथा॑ नरो ह॒व्या नो॑ वी॒तये॑ गत ॥ **10** ॥
स॒मा॒नम॒ञ्ज्ये॑षां॒ वि भ्रा॑जन्ते रु॒क्मासो॒ अधि॑ बा॒हुषु॑ । दवि॑द्युतत्यृ॒ष्टयः॑ ॥ **11** ॥
त उ॒ग्रासो॒ वृष॑ण उ॒ग्रबा॑हवो॒ नकि॑ष्ट॒नूषु॑ येतिरे ।
स्थि॒रा धन्वा॒न्यायु॑धा॒ रथे॑षु॒ वोऽनी॑के॒ष्वधि॒ श्रियः॑ ॥ **12** ॥
येषा॒मर्णो॒ न स॒प्रथो॒ नाम॑ त्वे॒षं शश्व॑ता॒मेक॒मिद्भु॒जे । वयो॒ न पित्र्यं॒ सहः॑ ॥ **13** ॥
तान्व॑न्दस्व म॒रुत॒स्ताँ उप॑ स्तुहि॒ तेषां॒ हि धुनी॑नाम् ।
अ॒राणां॒ न च॑र॒मस्तदे॑षां दा॒ना म॒ह्ना तदे॑षाम् ॥ **14** ॥
सु॒भगः॒ स व॑ ऊ॒तिष्वास॒ पूर्वा॑सु मरुतो॒ व्यु॑ष्टिषु । यो वा॑ नू॒नमु॒तास॑ति ॥ **15** ॥
यस्य॑ वा यू॒यं प्रति॑ वा॒जिनो॑ नर॒ आ ह॒व्या वी॒तये॑ ग॒थ ।
अ॒भि ष द्यु॒म्नैरु॒त वाज॑सातिभिः सु॒म्ना वो॑ धूतयो नशत् ॥ **16** ॥
यथा॑ रु॒द्रस्य॑ सू॒नवो॑ दि॒वो वश॒न्त्यसु॑रस्य वे॒धसः॑ । युवा॑न॒स्तथेद॑सत् ॥ **17** ॥
ये चार्ह॑न्ति म॒रुतः॑ सु॒दान॑वः॒ स्मन्मी॒ळ्हुष॒श्चर॑न्ति॒ ये ।

अर्ता॑श्चि॒दा न॒ उप॒ वस्य॑सा हृ॒दा युवा॑न॒ आ व॑वृध्वम् ॥ 18 ॥

यून॑ ऊ॒ षु नवि॑ष्ठया॒ वृष्णः॑ पाव॒काँ अ॒भि सो॑भरे गि॒रा । गाय॒ गाइ॑व॒ चर्कृ॑षत् ॥ 19 ॥

सा॒हा ये सन्ति॑ मुष्टि॒हेव॒ हव्यो॒ विश्वा॑सु पृ॒त्सु होतृ॑षु ।

वृष्ण॑श्च॒न्द्रान्न सु॒श्रव॑स्तमान् गि॒रा वन्द॑स्व म॒रुतो॒ अह॑ ॥ 20 ॥

गाव॑श्चिद्घा समन्यवः सजा॒त्ये॑न मरुतः॒ सब॑न्धवः । रि॒ह॒ते क॒कुभो॑ मि॒थः ॥ 21 ॥

मर्ता॑श्चिद्वो नृतवो रुक्मवक्षस॒ उप॑ भ्रातृ॒त्वमाय॑ति ।

अधि॑ नो गात मरुतः॒ सदा॒ हि व॑ आपि॒त्वमस्मि॒ निध्रु॑वि ॥ 22 ॥

मरु॑तो॒ मारु॑तस्य न॒ आ भे॑ष॒जस्य॑ वहता सुदानवः । यू॒यं स॑खायः सप्तयः ॥ 23 ॥

याभिः॒ सिन्धु॒मव॑थ॒ याभि॒स्तूर्व॑थ॒ याभि॑र्दश॒स्यथा॒ क्रिवि॑म् ।

मयो॑ नो भूतो॒तिभि॑र्मयोभुवः शि॒वाभि॑रसचद्विषः ॥ 24 ॥

यत्सिन्धौ॒ यदसि॑क्न्यां॒ यत्स॑मु॒द्रेषु॑ मरुतः सुबर्हिषः । यत्पर्व॑तेषु भेष॒जम् ॥ 25 ॥

विश्वं॒ पश्य॑न्तो बिभृथा त॒नूष्वा तेना॑ नो॒ अधि॑ वोचत ।

क्ष॒मा रपो॑ मरुत॒ आतु॑रस्य न॒ इष्क॑र्ता॒ विह्रु॑तं॒ पुनः॑ ॥ 26 ॥

। इति षष्ठाष्टके प्रथमोऽध्यायः समाप्तः ।